

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ

Μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής

Προτάσεις Αναθεώρησης

Δεκέμβριος 2009

**APC ADVANCED PLANNING – CONSULTING
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ Α.Ε.**

Μνησικλέους 2, Τ.Κ. 105 56 Αθήνα
τηλ: 210 32 29 303 & 210 32 29 340, fax: 210 32 29 304
<http://www.apc.gr> e-mail: apc@apc.gr
ΑΡ. Μ.Α.Ε. 67150/01/Β/08/608

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ Κ.Α.Λ.Π.....	3
1. ΑΛΙΕΙΑ.....	3
1.1.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΛΠ	3
2. ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	4
2.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΛΠ	5
2.1.1. Δημοσιονομική Πολιτική.....	5
2.1.2. Προσαρμογή πλαισίου που αφορά στη Κοινή Οργάνωση των Αγορών.....	7
2.1.3. Κεντρικός συντονισμός ενεργειών Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.....	7
2.1.4. Προώθηση της εικόνας και των προϊόντων του κλάδου.....	7
2.1.5. Άμεση σύνδεση της ΚΑΛΠ με τη νέα <i>Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική</i>	8

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ Κ.ΑΛ.Π.

1. ΑΛΙΕΙΑ

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η ΚΑΛΠ στον τομέα της αλιείας έχει αποτύχει, όπως η αρχή της σχετικής σταθερότητας (συστήματα των TAC'S και QUOTAS) και η αρχή της προληπτικής προσέγγισης για την προστασία των αποθεμάτων.

Αλλά και η προσέγγιση μέσω τεχνικών μέτρων στη Μεσόγειο έχει αποτύχει ως συνιστώσα της ΚΑΛΠ. Και βέβαια πως είναι δυνατόν να επιτύχει όταν αφορά μόλις 7 από τα 28 κράτη της Μεσογείου.

1.1.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΛΠ

- Να προωθηθεί πολιτική με βάση σχέδια διαχείρισης περιοχών που θα αφορούν το σύνολο των εργαλείων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και να διατηρηθεί το καθεστώς πρόσβασης.
- Η νέα ΚΑΛΠ να αποσκοπεί στη δημιουργία εναλλακτικών συμπληρωματικών εισοδημάτων στις παράκτιες κοινότητες για τους αλιείς και όχι αποκλειστικά στη στήριξη του εισοδήματος από την αλιεία.
- Να πάψει το μέτρο της διάλυσης σκαφών να είναι κυρίαρχη κατεύθυνση πολιτικής και να παραμείνει μόνο όταν προκύπτει ως αποτέλεσμα διαχειριστικού σχεδίου μιας περιοχής.
- Οι μηχανισμοί ελέγχου πρέπει να είναι αποκεντρωμένοι σε εθνικό επίπεδο και να αφορούν επί ίσοις όροις όλα τα αλιευτικά εργαλεία και μεθόδους.
- Η μικρή παράκτια αλιεία πρέπει να οριοθετηθεί (π.χ. στα 8 μ. μήκος σκαφών) και να εξαιρεθεί τόσο από τις υποχρεώσεις συμμόρφωσης με την ΚΑΛΠ (να ισχύουν μόνο εθνικά μέτρα) όσο και από χρηματοδοτικούς πόρους αυτής.
- Να υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στην αποτελεσματική συμμόρφωση με τους κανόνες ελέγχου και στην πρόσβαση στην Κοινοτική / εθνική χρηματοδότηση.
- Βασική συνιστώσα της πολιτικής πρέπει να είναι η ανάληψη δράσεων για την πιστοποίηση και επισήμανση των προϊόντων αλιείας καθώς και για την ιχνηλασιμότητα και διαφάνεια της παραγωγικής αλυσίδας.
- Να υποστηριχθεί επί ίσοις όροις η αλιεία έναντι άλλων κλάδων που δραστηριοποιούνται στο θαλάσσιο χώρο (ναυτιλία, τουρισμός, εξόρυξη, υδατοκαλλιέργεια) στα πλαίσια της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής.

- Να επανέλθουν σε κοινοτικό επίπεδο δράσεις χρηματοδότησης της έρευνας που θα προϋποθέτουν συνεργασία των ενδιαφερομένων μερών (ψαράδες, επιστήμονες, αρχές).
- Η εστίαση της χρηματοδότησης στην εθελοντική παύση εργαλείων ανά περιόδους ή περιοχές και η προώθηση καινοτόμων πρέπει να είναι ορατή στη νέα ΚΑΛΠ.
- Να καταργηθούν σταδιακά όλες οι ενισχύσεις που δεν αποσκοπούν ευθέως στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων των ψαράδων εξαιτίας της ΚΑΛΠ.
- Η ΚΑΛΠ να διασφαλίσει την προώθηση στην αγορά προϊόντων που προέρχονται από τόπους αλιείας που αποτελούν αντικείμενο βιώσιμης διαχείρισης προκειμένου να εξασφαλίζονται συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού στις αγορές της Ε.Ε. (κοινοτικά VS τρίτες χώρες).
- Να στηριχθούν δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στις θάλασσες και τη μείωση της βιοποικιλότητας.

2. ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Παρά το γεγονός ότι ειδικά θέματα που αφορούν αποκλειστικά στην υδατοκαλλιέργεια αναλύονται στη σχετική Ανακοίνωση της Επιτροπής για την υδατοκαλλιέργεια (*Οικοδομώντας ένα βιώσιμο μέλλον για την υδατοκαλλιέργεια. Νέα ώθηση στη στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Υδατοκαλλιέργειας – COM (2009)162 / 8.4.2009*), εν τούτοις, το ειδικό βάρος που θα αποδοθεί στην υδατοκαλλιέργεια μέσα στη νέα ΚΑΛΠ, θα διαμορφώσει και το ευρύτερο πλαίσιο αντιμετώπισης του κλάδου στο μέλλον.

Στο κείμενο διαβούλευσης της Πράσινης Βίβλου βασικό ερώτημα αποτελεί η μελλοντική θέση της Υδατοκαλλιέργειας στην ΚΑΛΠ. Ειδικότερα τίθενται τα ερωτήματα:

- *Τί ρόλο πρέπει να παίξει η υδατοκαλλιέργεια στο πλαίσιο της μελλοντικής ΚΑΛΠ:*
πρέπει να ενσωματωθεί ως θεμελιώδης πυλώνας της ΚΑΛΠ, με συγκεκριμένους στόχους και μέσα;

ή πρέπει να ανατεθεί στα κράτη μέλη να την αναπτύξουν σε εθνικό επίπεδο;

- *Τί μέσα απαιτούνται για την ενσωμάτωση της υδατοκαλλιέργειας στην ΚΑΛΠ;*

Η στρατηγική για τις υδατοκαλλιέργειες που υιοθετήθηκε το 2002 απέτυχε και ήταν ανεπαρκής για να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγής που θα μείωνε την εξάρτηση / εισαγωγές στην Ε.Ε. από τρίτες χώρες.

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί διακριτό και αυτόνομο κλάδο του ευρύτερου τομέα της Αλιείας. Το γεγονός αυτό στηρίζεται όχι μόνο στα εγγενή χαρακτηριστικά της ίδιας της παραγωγικής διαδικασίας αλλά και σε μία σειρά ιδιαίτερα σημαντικών οικονομικό-κοινωνικών παραμέτρων που σχετίζονται με το κλάδο αυτό, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Επιπλέον, με δεδομένο ότι τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας στοχεύουν κυρίως στην Κοινοτική αγορά και όχι απλώς στις εθνικές αγορές των χωρών παραγωγής τους, είναι σαφές πως απαιτείται ένα κοινό πλαίσιο λειτουργίας, με κοινούς όρους, και προϋποθέσεις ανάπτυξης, καθώς και στόχους και δείκτες παρακολούθησης και επίτευξης. **Υπό το πρίσμα αυτό, η υδατοκαλλιέργεια οφείλει να αναδειχθεί και ενσωματωθεί σε θεμελιώδη πυλώνα της ΚΑΛΠ.**

2.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΛΠ

Μία σειρά από «οριζόντια» θέματα που επηρεάζουν ή/και διαμορφώνουν τον τομέα της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας πρέπει να ιδωθούν συνολικά. Ενδεικτικά αναφέρονται:

2.1.1. Δημοσιονομική Πολιτική

Αφορά στη χρηματοδότηση του ευρύτερου τομέα των υδατοκαλλιεργειών. Η διαδικασία τροποποίησης της ΚΑΛΠ θα απαιτήσει τον ανασχεδιασμό των μέσων επίτευξης των στόχων της και την προσαρμογή του ΕΤΑ – Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ή όποιο μελλοντικό Ταμείο/Χρηματοδοτικό Μέσο αναλάβει την στήριξη της νέας ΚΑΛΠ.).

Οφείλεται να τονισθεί πως στο ισχύον ΕΤΑ (Καν. (ΕΚ) 1198/2006), οι δράσεις που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια δεν έχουν προσαρμοστεί στις σύγχρονες ανάγκες του κλάδου. Πρακτικά, αποτελούν μία αντιγραφή του προηγούμενου σχετικού Κανονισμού που αφορούσε στο ΧΜΠΑ (Καν. (ΕΚ) 2792/1999) με περισσότερους όμως περιορισμούς.

- Δημιουργία Ευρωπαϊκού Ταμείου Υδατοκαλλιέργειας – (ή διακριτή χρηματοδοτική γραμμή για την υδατοκαλλιέργεια)

Βασικό στοιχείο της αποτυχημένης προσέγγισης δημοσιονομικής ενίσχυσης του κλάδου είναι η από κοινού χρήση των οικονομικών πόρων με τον κλάδο της συλλεκτικής αλιείας. Τόσο στο επίπεδο εθνικού σχεδιασμού όσο και σε αυτό του κοινοτικού, η ύπαρξη ενός «κοινού» ταμείου για την υδατοκαλλιέργεια και τη συλλεκτική αλιεία χωρίς διακριτό, αυτοτελή και αυτόνομο προϋπολογισμό για τον κάθε κλάδο διευκολύνει μεν τη διαχείριση και «απορρόφηση» των σχετικών κονδυλίων από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές, δεν συμβάλλει όμως προς τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και προγραμματισμό ουσιαστικά αναγκαίων και απαιτούμενων δράσεων. Αποτέλεσμα είναι -στη καλύτερη περίπτωση- η βραχυπρόθεσμη επίτευξη επιχειρησιακών στόχων που απέχουν όμως παρασάγγας από τους ευρύτερους, αρχικώς τεθέντες, στρατηγικούς στόχους.

Προτείνεται η δημιουργία αυτόνομου *Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Υδατοκαλλιέργεια* (που θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και ειδικές δράσεις προώθησης των προϊόντων, έρευνας και τεχνολογίας, παρακολούθησης του περιβάλλοντος, ενίσχυσης των Οργανώσεων Παραγωγών του κλάδου, εκπόνησης στρατηγικών μελετών κλπ). Αν αυτό δεν καταστεί δυνατό τότε θα πρέπει να καθιερωθεί μια χρηματοδοτική γραμμή για τη διακριτή δέσμευση και χρήση των σχετικών πιστώσεων για την υδατοκαλλιέργεια.

- Ισότιμη χρηματοδότηση όλων των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους και περιοχής εγκατάστασης

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η υδατοκαλλιεργητική παραγωγή της ΕΕ έχει μείνει στάσιμη, δημιουργώντας ένα έντονα ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο, με σημαντικό οικονομικό κόστος, και υπό το πρίσμα της διεθνούς οικονομικής κρίσης που υπονομεύει τη βιωσιμότητα σημαντικών εταιρειών του κλάδου, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό οι υφιστάμενοι και μελλοντικοί μηχανισμοί χρηματο-οικονομικής ενίσχυσης:

- 1) να μην θέτουν χωρικές διαφοροποιήσεις (περιοχές σύγκλησης/ μη-σύγκλησης)
- 2) να μην περιορίζουν τις δυνατότητες ενίσχυσης στις ΜΜΕ, συνεπώς να άρουν την εξαίρεση χρηματοδότησης προς τις μεγάλες επιχειρήσεις.

2.1.2. Προσαρμογή πλαισίου που αφορά στη Κοινή Οργάνωση των Αγορών.

Απαιτείται η προσαρμογή του σχετικού κανονιστικού πλαισίου στις ανάγκες, απαιτήσεις και προκλήσεις της σύγχρονης ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας με σαφή διαφοροποίηση από την αντίστοιχη ΚΟΑ προϊόντων αλιείας.

2.1.3. Κεντρικός συντονισμός ενεργειών Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης

Οι τεχνολογικές και ερευνητικές προκλήσεις διαπερνούν οριζόντια το κλάδο της υδατοκαλλιέργειας, και θέτουν το πλαίσιο για κοινή αντιμετώπιση. Συνεπώς, σε πολλές θεματικές ενότητες, η έρευνα – και η χρηματοδότηση της – δεν πρέπει να αποτελούν αντικείμενο εθνικών πολιτικών αλλά κύρια ενός κεντρικού μηχανισμού που σε συνεργασία με εκπροσώπους του κλάδου θα θέτει τις προτεραιότητες, θα χρηματοδοτεί προτάσεις και τέλος, θα διασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή διάχυση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων. Στόχος είναι η μείωση του φαινομένου της πολλαπλής χρηματοδότησης ομοειδών έργων που εκπονούνται σε διαφορετικές χώρες ή/και από διαφορετικούς φορείς. Εθνικές στρατηγικές και χρηματοδοτήσεις έρευνας, θα καλούνται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και πολλαπλασιαστικά στις κεντρικά σχεδιασμένες και υλοποιημένες ενέργειες και τα αποτελέσματα αυτών.

2.1.4. Προώθηση της εικόνας και των προϊόντων του κλάδου.

Η ουσιαστική προώθηση της εικόνας και των προϊόντων του τομέα συμβάλλει όχι μόνο στη στήριξη των επιχειρήσεων της ΕΕ έναντι αυτών τρίτων χωρών (με τα αντίστοιχα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, που αποτελούν τις 2 πρώτες αρχές της ΚΑΛΠ), αλλά καλύπτοντας όλο και μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης για ιχθυηρά, συμβάλλουν στη μείωση της πίεσης στα φυσικά αποθέματα και συνεπώς στη προστασία του περιβάλλοντος (η τρίτη αρχή της ΚΑΛΠ). Η δημιουργία του

Ευρωπαϊκού Παρατηρητήριου Αγορών που προωθείται θα πρέπει να ενισχυθεί με αντίστοιχη δημιουργία φορέα για την προώθηση της εικόνας και των προϊόντων του κλάδου εντός και εκτός της κοινοτικής αγοράς.

2.1.5. Άμεση σύνδεση της ΚΑΠ με τη νέα Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική.

Η υδατοκαλλιέργεια (παρά τον ιδιαίτερα χαμηλό βαθμό περιβαλλοντικής επιβάρυνσης), συχνά δεν αναγνωρίζεται ως νόμιμος χρήστης των πόρων από τοπικούς ή/και κεντρικούς φορείς και ανταγωνιστικούς χρήστες, παρά το γεγονός ότι πολλοί από τους τελευταίους επιβαρύνουν –τεκμηριωμένα – το περιβάλλον σε σημαντικά υψηλότερο βαθμό. Η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στη παράκτια ζώνη πρέπει να αποτελέσει ισότιμη και συμπληρωματική – όχι ανταγωνιστική – δραστηριότητα για την ολοκληρωμένη διαχείριση των φυσικών πόρων και την βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Το ζήτημα της χωροταξικής οργάνωσης και ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας πρέπει να αντιμετωπισθεί οριζόντια και σε κεντρικό επίπεδο, μέσα από ένα πλαίσιο κοινής (Κοινοτικής) αντίληψης και προσέγγισης, καθώς περαιτέρω καθυστερήσεις υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα και εν τέλει τη βιωσιμότητά του. Θεωρείται επιτακτική η ανάγκη θέσπισης κοινού νομοθετικού πλαισίου, είτε υπό τη μορφή Οδηγίας είτε ακόμα και Κανονισμού, για το χωροταξικό σχεδιασμό και την οριοθέτηση περιοχών υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο της νέας *Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής* που προωθείται σε Κοινοτικό επίπεδο τα τελευταία χρόνια.